

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПРАВА

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки до практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання
спеціальності D8 Право

Розробник: Веселов Микола Юрійович, професор кафедри права Навчально-наукового юридичного інституту Державного університету економіки і технологій, доктор юридичних наук, професор.

Рекомендовано рішенням кафедри права Навчально-наукового юридичного інституту Державного університету економіки і технологій, протокол № 1 від 26 серпня 2026 року.

Погоджено Науково-методичною радою Державного університету економіки і технологій, протокол № 1 від 27 серпня 2026 року.

Анотація. Методичні рекомендації визначають порядок підготовки до практичних занять, самостійної та індивідуально-консультативної роботи з освітнього компонента «Міжнародне право». Видання укладено відповідно до тематики й розподілу навчального часу силябуса 2026/2027 навчального року. Для кожної теми подано навчальну мету, питання для обговорення, чотири прикладні завдання з порадами й зразком виконання першого завдання, теми доповідей, тестові завдання та перевірені відкриті джерела. Окремо визначено завдання для заочної форми, критерії оцінювання, форми самостійної роботи, п'ять варіантів модульної контрольної роботи та питання до іспиту.

Ключові слова: міжнародне публічне право, міжнародний договір, міжнародно-правова відповідальність, права людини, міжнародні організації, міжнародна безпека, міжнародне гуманітарне право, міжнародне кримінальне право.

Зміст

1	Загальні положення	1
1.1	Мета та призначення	1
1.2	Цілі сталого розвитку	1
1.3	Обсяг і форми роботи	1
1.4	Критерії оцінювання практичних занять	1
1.5	Базові електронні ресурси	2
2	Практичні заняття: денна форма навчання	2
2.1	Тема 1. Поняття, становлення й особливості сучасного міжнародного права (2 години)	2
2.2	Тема 2. Джерела міжнародного права (2 години)	3
2.3	Тема 3. Принципи міжнародного права (2 години)	4
2.4	Тема 4. Суб'єкти сучасного міжнародного права (2 години)	4
2.5	Тема 5. Міжнародно-правовий режим території та інших просторів (2 години) . . .	5
2.6	Тема 6. Міжнародне право прав людини (2 години)	6
2.7	Тема 7. Право міжнародних договорів (2 години)	7
2.8	Тема 8. правонаступництво у міжнародному публічному праві (2 години)	8
2.9	Тема 9. Дипломатичне та консульське право (2 години)	8
2.10	Тема 10. Відповідальність у міжнародному праві (2 години)	9
2.11	Тема 11. Право міжнародних організацій (2 години)	10
2.12	Тема 12. Право міжнародної безпеки (2 години)	11
2.13	Тема 13. Міжнародне право охорони здоров'я (2 години)	11
2.14	Тема 14. Міжнародне право у період збройних конфліктів (2 години)	12
2.15	Тема 15. Міжнародне кримінальне право (2 години)	13
3	Практичні заняття: заочна форма навчання	14
3.1	Заняття 1. Основи системи міжнародного права (теми 1–4; 2 години)	14
3.2	Заняття 2. Територія, права людини, договори і правонаступництво (теми 5–8; 2 години)	15
3.3	Заняття 3. Дипломатичні відносини, відповідальність, організації та безпека (теми 9–12; 2 години)	15
3.4	Заняття 4. Охорона здоров'я, збройні конфлікти та міжнародні злочини (теми 13–15; 2 години)	16
4	Самостійна робота	17
4.1	Загальні методичні вказівки	17
4.2	Тематичні завдання	18
4.3	Критерії оцінювання самостійної роботи	18
5	Індивідуально-консультативна робота: модульна контрольна робота	19
5.1	Методичні вказівки	19

5.2	Варіанти комплексних завдань	19
5.3	Критерії оцінювання МКР	19
6	Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю	20
7	Перелік рекомендованих джерел	21
7.1	Основні джерела	21
7.2	Додаткові джерела та публікації розробника	22
7.3	Нормативно-правові акти та офіційні матеріали	22

1. Загальні положення

1.1. Мета та призначення

Метою освітнього компонента є набуття знань з міжнародного права, формування вмінь і навичок правильного тлумачення та реалізації міжнародних норм і принципів, аналіз сучасної системи світового правопорядку, підготовка фахівців із ґрунтовними теоретичними знаннями та практичними навичками для участі в міжнародних відносинах на основі міжнародно-правового підходу.

Методичні рекомендації спрямовано на формування здатності діяти з етичних міркувань, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати мультикультурність, поважати честь і гідність людини, застосовувати міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, інститути міжнародного публічного права та основи права Європейського Союзу; збирати й інтегровано аналізувати матеріали з різних джерел.

1.2. Цілі сталого розвитку

Методичні рекомендації сприяють досягненню Цілі 4 «Якісна освіта» через розвиток правничої компетентності й навчання впродовж життя; Цілі 5 «Гендерна рівність» через опрацювання міжнародних стандартів недискримінації; Цілі 10 «Скорочення нерівності» через дослідження універсальних і регіональних механізмів захисту; Цілі 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» через вивчення мирного вирішення спорів, міжнародного правосуддя та відповідальності за міжнародні злочини.

1.3. Обсяг і форми роботи

Вид навчальної роботи	Денна форма, год	Заочна форма, год
Лекції	30	8
Практичні заняття	30 (15 занять по 2 год)	8 (4 заняття по 2 год)
Самостійна робота	102	146
Індивідуально-консультативна робота (МКР)	18	18
Курсова робота	—	—

Практичне заняття охоплює усне обговорення, роботу з першоджерелами, розв'язання казусів і презентацію результатів. До початку заняття здобувач опрацьовує питання, добирає чинні норми, складає короткий план відповіді та виконує письмову частину завдань. Посилання слід перевіряти на дату звернення; пріоритет мають офіційні тексти договорів, акти міжнародних організацій, законодавство України та судові рішення.

1.4. Критерії оцінювання практичних занять

Кожна відповідь або комплекс виконаних завдань оцінюється за чотирибальною системою: **5** — повна, логічна й самостійна відповідь із правильним застосуванням норм і переконливою аргументацією; **4** — правильна відповідь із поодинокими неточностями, що не змінюють висновку; **3** — засвоєно основний зміст, однак аргументація неповна або допущено суттєві неточності; **0** — завдання не виконано, відповідь відсутня, не стосується питання або містить академічно недоброчесні запозичення.

Нехай $S_{\text{сер}}$ — середнє арифметичне всіх одержаних оцінок за відвідані й відпрацьовані практичні заняття. Для денної форми (15 занять, максимум 20 балів):

$$K_{\text{денна}} = \text{round}(S_{\text{сер}} \times 4).$$

Для заочної форми (4 заняття, максимум 10 балів):

$$K_{\text{заочна}} = S_{\text{сер}} \times 2,$$

із округленням підсумку до цілого бала за загальним математичним правилом. Значення не може перевищувати відповідний максимум.

1.5. Базові електронні ресурси

У всіх темах рекомендовано використовувати: [Статут ООН](#); [Статут Міжнародного Суду ООН](#); [Збірник договорів ООН](#); [Управління ООН з правових питань](#); [HUDOC](#); [ресурсну бібліотеку МКС](#); [базу договорів МКЧХ](#); [базу «Законодавство України»](#). Дату актуальності норми здобувач перевіряє безпосередньо перед виконанням завдання.

2. Практичні заняття: денна форма навчання

2.1. Тема 1. Поняття, становлення й особливості сучасного міжнародного права (2 години)

Навчальна мета. Знати поняття, предмет, ознаки, функції та систему міжнародного публічного права, теорії співвідношення міжнародного й національного права, витоки *jus gentium* і українську дипломатичну традицію; вміти відмежовувати міжнародно-правове регулювання від внутрішньодержавного та аргументувати застосовну модель їх взаємодії.

Питання для обговорення: 1) сутність і ознаки міжнародного публічного права; 2) монізм і дуалізм; 3) функції та система міжнародного права; 4) *jus gentium* у стародавні часи; 5) дипломатія УНР і ЗУНР.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Складіть таблицю «Законотворчість і примус у національному та міжнародному праві» за критеріями: суб'єкти, спосіб створення норм, дія, забезпечення, відповідальність. *Порада:* порівнюйте механізми, а не лише терміни. **Зразок:** за критерієм «створення норм» у національному праві закон ухвалює компетентний державний орган, тоді як міжнародний договір виникає через узгодження волі його учасників; отже, міжнародне нормотворення переважно координаційне.
- 2) За ст. 9 Конституції України поясніть місце чинного міжнародного договору в національній системі. *Порада:* розмежуйте згоду на обов'язковість і пряму дію конкретної норми.
- 3) Побудуйте схему галузей та інститутів міжнародного публічного права, охоплених силабусом. *Порада:* покажіть зв'язки між загальною й особливою частинами.
- 4) Підготуйте односторінкову довідку про один дипломатичний акт УНР або ЗУНР. *Порада:* відокремте історичний факт від його міжнародно-правової оцінки.

Ресурси: Конституція України; Статут ООН; електронні каталоги Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського; базові ресурси підрозділу 1.5.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Координаційна природа міжнародного права.
- 2) Моністичні та дуалістичні концепції.
- 3) Функції сучасного міжнародного правопорядку.
- 4) *Jus gentium*: історичне значення.
- 5) Міжнародно-правова діяльність УНР.

Приклади тестових завдань.

- 1) Яка риса найбільш характерна для міжнародного публічного права? а) централізований

законодавець; б) узгодження волі суб'єктів; в) виключно приватні відносини; г) дія лише в межах держави. *Правильна відповідь: б.*

2) Дуалізм розглядає міжнародне і національне право як: а) тотожні системи; б) підгалузі конституційного права; в) окремі правові системи; г) неправові звичаї. *Правильна відповідь: в.*

3) Термін *jus gentium* означає: а) право народів; б) право договорів; в) морське право; г) право війни. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. С. 19–58. [Повний текст](#). *Додаткові:* González Hauck, S., Kunz, R., & Milas, M. (Eds.). (2024). *Public international law: A multi-perspective approach*. Routledge. DOI. *Нормативні:* [Конституція України](#); [Статут ООН](#).

2.2. Тема 2. Джерела міжнародного права (2 години)

Навчальна мета. Знати види джерел за ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН, ознаки договору, звичаю, загальних принципів і «м'якого права»; вміти встановлювати юридичну природу документа, момент набрання договором чинності та значення застереження.

Питання для обговорення: 1) класифікація джерел за ст. 38; 2) договір і звичай; 3) ратифікація та денонсація; 4) «м'яке» право; 5) юридична сила резолюцій міжнародних організацій.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Проаналізуйте обраний багатосторонній договір: сторони, застереження, умову й дату набрання чинності. *Порада:* звіряйте текст із депозитарним записом. **Зразок:** Віденська конвенція 1969 р. передбачає набрання чинності на тридцятий день після здачі тридцять п'ятої ратифікаційної грамоти; депозитарна сторінка ООН фіксує 27 січня 1980 р., тому слід розрізняти загальне набрання чинності й чинність для окремої держави.
- 2) Визначте, які елементи доводять існування міжнародного звичаю. *Порада:* окремо встановіть практику та *opinio juris*.
- 3) Класифікуйте три акти міжнародної організації як обов'язкові, рекомендаційні або внутрішньо-організаційні. *Порада:* перевірте установчий договір.
- 4) Сформулюйте допустиме застереження до умовного багатостороннього договору й оцініть його сумісність з об'єктом і метою договору.

Ресурси: ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН; UN Treaty Collection; Віденська конвенція 1969 р.; Закон України «Про міжнародні договори України».

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Доказування *opinio juris*.
- 2) Односторонні акти держав.
- 3) Резолюції Ради Безпеки ООН як джерело зобов'язань.
- 4) Кодифікація міжнародного права.
- 5) Застереження до міжнародних договорів.

Приклади тестових завдань.

- 1) Допоміжним засобом визначення правових норм за ст. 38 є: а) судові рішення; б) будь-який пресреліз; в) дипломатичний етикет; г) національна статистика. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Для міжнародного звичаю потрібні: а) практика і *opinio juris*; б) лише тривалість; в) лише резолюція; г) реєстрація договору. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Застереження є заявою, спрямованою на: а) зміну назви договору; б) виключення або зміну юридичної дії окремих положень; в) припинення всіх договорів; г) створення організації. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. С. 59–91. [Повний текст](#). *Додаткові:* González Hauck et al. (2024), ch. 3. DOI. *Нормативні:* [Статут](#)

Міжнародного Суду ООН; Віденська конвенція 1969 р.; Закон України «Про міжнародні договори України».

2.3. Тема 3. Принципи міжнародного права (2 години)

Навчальна мета. Знати зміст основних принципів міжнародного права та поняття *jus cogens*; вміти кваліфікувати поведінку держав за принципами незастосування сили, мирного вирішення спорів, територіальної цілісності, самовизначення, невтручання, співробітництва й добросовісного виконання зобов'язань.

Питання для обговорення: 1) принципи Статуту ООН; 2) територіальна цілісність і самовизначення; 3) незастосування сили; 4) невтручання; 5) *jus cogens*.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Оцініть казус: держава фінансує озброєну групу для впливу на політичний курс іншої держави. *Порада:* визначте факти, норму, атрибуцію та висновок. **Зразок:** фінансування й підтримка, спрямовані на примусовий вплив у сфері вільного політичного вибору іншої держави, порушують принцип невтручання; додатково слід дослідити масштаб підтримки для оцінки заборони сили.
- 2) Побудуйте матрицю співвідношення територіальної цілісності й самовизначення. *Порада:* розрізняйте внутрішнє та зовнішнє самовизначення.
- 3) Знайдіть у Статуті ООН винятки з заборони застосування сили. *Порада:* процитуйте номери статей, не переказуючи їх довільно.
- 4) Поясніть наслідок суперечності договору імперативній нормі. *Порада:* зіставте ст. 53 і 64 Віденської конвенції.

Ресурси: Статут ООН; Декларація про принципи міжнародного права 1970 р.; Віденська конвенція 1969 р.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Імперативні норми міжнародного права.
- 2) Принцип добросовісності.
- 3) Межі заборони втручання.
- 4) Право на самооборону.
- 5) Самовизначення народів у системі принципів.

Приклади тестових завдань.

- 1) Право на індивідуальну або колективну самооборону закріплено у статті: а) 2; б) 33; в) 51; г) 94 Статуту ООН. *Правильна відповідь:* в.
- 2) Норма *jus cogens*: а) допускає відступ за двосторонньою угодою; б) не допускає відступу; в) є лише рекомендацією; г) діє лише в ООН. *Правильна відповідь:* б.
- 3) Мирні засоби вирішення спорів перелічено насамперед у статті: а) 1; б) 33; в) 55; г) 103 Статуту ООН. *Правильна відповідь:* б.

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. *Повний текст.* *Додаткові:* ILC. *Peremptory norms of general international law (jus cogens)*, 2019. *Нормативні:* Статут ООН; Декларація 1970 р.; Віденська конвенція 1969 р.

2.4. Тема 4. Суб'єкти сучасного міжнародного права (2 години)

Навчальна мета. Знати ознаки міжнародної правосуб'єктності держав, міжнародних організацій та специфічних учасників; вміти визначати обсяг правосуб'єктності, відрізняти визнання від правонаступництва й готувати мотивований юридичний висновок.

Питання для обговорення: 1) поняття й види суб'єктів; 2) держава та її суверенітет; 3)

правосуб'єктність міжнародних організацій; 4) визнання держав і урядів; 5) специфічні суб'єкти.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Підготуйте висновок щодо правосуб'єктності Святого Престолу, Мальтійського ордену або народу, що виборює незалежність. *Порада:* перевірте здатність мати права, обов'язки й міжнародні відносини. **Зразок:** Святий Престол підтримує дипломатичні відносини та укладає міжнародні договори; це підтверджує функціональну міжнародну правосуб'єктність, яку не слід ототожнювати з територіальною державністю Ватикану.
- 2) Застосуйте критерії державності до гіпотетичного утворення. *Порада:* кожен критерій підтвердить фактом.
- 3) Порівняйте конститутивну й декларативну теорії визнання у таблиці.
- 4) Визначте межі компетенції міжнародної організації за фрагментом її установчого акта.

Ресурси: Статут ООН; установчі акти міжнародних організацій; консультативний висновок Міжнародного Суду ООН про відшкодування шкоди на службі ООН.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Суверенітет як юридична властивість держави.
- 2) Міжнародна правосуб'єктність індивіда.
- 3) Визнання держав і урядів.
- 4) Правосуб'єктність міжнародних організацій.
- 5) Нетипові суб'єкти міжнародного права.

Приклади тестових завдань.

- 1) Первинним суб'єктом міжнародного права є: а) держава; б) транснаціональна корпорація; в) університет; г) муніципалітет. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Компетенція міжнародної організації визначається передусім: а) установчим актом; б) пресерізом; в) національним кодексом; г) звичаєм дипломатичного етикету. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Декларативна теорія пов'язує державність: а) виключно з визнанням; б) з наявністю об'єктивних ознак; в) із членством у ЄС; г) з рішенням суду. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Перепьолкін С. М. та ін. *Міжнародне публічне право*. Т. 1. Дніпро, 2025. **Повний текст.** *Додаткові:* Karjalainen, K., Tornberg, I., & Pursiainen, A. (Eds.). (2022). *International actors and the formation of laws*. Springer. DOI. *Нормативні:* Статут ООН; ICJ, *Reparation for Injuries, Advisory Opinion*, 1949.

2.5. Тема 5. Міжнародно-правовий режим території та інших просторів (2 години)

Навчальна мета. Знати види територій, способи встановлення кордонів, режими морських, повітряних і річкових просторів; вміти визначати просторову юрисдикцію та застосовувати правила мирного проходу.

Питання для обговорення: 1) види територій; 2) делімітація й демаркація; 3) територіальне море; 4) відкрите море та континентальний шельф; 5) Бухарестська конвенція 1992 р.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Розв'яжіть казус про іноземне судно, яке під час проходу територіальним морем проводить розвідку. *Порада:* перевірте ознаки мирності проходу за ст. 19 Конвенції ООН з морського права. **Зразок:** збір інформації на шкоду обороні прибережної держави робить прохід немирним; прибережна держава може вжити необхідних заходів для його недопущення відповідно до ст. 25.
- 2) Нанесіть на схему внутрішні води, територіальне море, прилеглу та виключну економічну зони. *Порада:* зазначте вихідну лінію й граничну ширину.
- 3) Розмежуйте делімітацію, демаркацію та редемаркацію державного кордону.

- 4) Визначте обов'язки держави щодо транскордонного забруднення Чорного моря за заданими фактами.

Ресурси: Конвенція ООН з морського права 1982 р.; Бухарестська конвенція 1992 р.; Закон України «Про державний кордон України»; морські карти.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Правовий режим виключної економічної зони.
- 2) Континентальний шельф.
- 3) Свободи відкритого моря.
- 4) Міжнародно-правовий режим Дунаю.
- 5) Охорона Чорного моря від забруднення.

Приклади тестових завдань.

- 1) Максимальна ширина територіального моря становить: а) 3; б) 12; в) 24; г) 200 морських миль.
Правильна відповідь: б.
- 2) Юридичне описання лінії кордону в договорі є: а) демаркацією; б) делімітацією; в) ратифікацією; г) окупацією.
Правильна відповідь: б.
- 3) Розвідка під час проходу територіальним морем: а) завжди дозволена; б) може робити прохід немирним; в) є свободою відкритого моря; г) не регулюється.
Правильна відповідь: б.

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. [Повний текст](#). *Додаткові:* González Nauck et al. (2024), розділ про морське право. DOI. *Нормативні:* [Конвенція ООН з морського права](#); [Бухарестська конвенція](#); [Закон України «Про державний кордон України»](#).

2.6. Тема 6. Міжнародне право прав людини (2 години)

Навчальна мета. Знати універсальні й регіональні стандарти прав людини, заборони дискримінації, расизму, катувань та апартеїду, основи громадянства і статусу біженців; вміти визначати прийнятність заяви до ЄСПЛ і добирати належний механізм захисту.

Питання для обговорення: 1) універсальна система ООН; 2) Європейська конвенція та ЄСПЛ; 3) абсолютні права й недискримінація; 4) права дитини; 5) громадянство, біпатризм, безгромадянство і притулок.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Заповніть блоки формуляра заяви до ЄСПЛ за навчальним казусом. *Порада:* викладайте факти хронологічно, для кожної скарги назвіть статтю й національний засіб захисту. **Зразок:** «Скарга за ст. 6 §1: остаточне рішення ухвалено 10.03.2026; заявник пройшов апеляційний і касаційний перегляд; заява подається в межах чотиримісячного строку».
- 2) Складіть карту універсальних договірних органів за одним правом. *Порада:* не ототожнюйте договірний орган із судом.
- 3) Перевірте, чи становить описана відмінність у поводженні дискримінацію. *Порада:* застосуйте тест порівнюваності, ознаки та об'єктивного виправдання.
- 4) Визначте міжнародно-правові проблеми казусу про подвійне громадянство або безгромадянство.

Ресурси: ОНЧР; Європейська конвенція; HUDOC; формуляр і практичний посібник ЄСПЛ із прийнятності; Конвенція про права дитини.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Договірні органи ООН.
- 2) Критерії прийнятності заяви до ЄСПЛ.
- 3) Абсолютна заборона катувань.
- 4) Міжнародний захист прав дитини.

- 5) Безгромадянство й міжнародні стандарти.
- 6) Принцип недискримінації.

Приклади тестових завдань.

- 1) Індивідуальна заява до ЄСПЛ подається проти: а) фізичної особи; б) держави-учасниці; в) міжнародної корпорації; г) будь-якої організації. *Правильна відповідь: б.*
- 2) Загальний строк звернення до ЄСПЛ після остаточного рішення становить: а) 10 днів; б) 1 місяць; в) 4 місяці; г) 1 рік. *Правильна відповідь: в.*
- 3) Конвенція про права дитини визначає дитиною, як правило, особу до: а) 14; б) 16; в) 18; г) 21 року. *Правильна відповідь: в.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Alston, P. (2025). *International human rights*. NYU School of Law. [Open access](#). *Додаткові:* Wallace, S., & James, C. (Eds.). (2026). *Open access international human rights law*. University of Leeds Open Books. [DOI](#); Veselov, M., Rekunen, T., Pylypiv, R., Khmelevska, N., & Korol, M. (2021). Ensuring the rights and legitimate interests of children as participants in public relations. *AD ALTA*, 11(1), 365–368. [DOI](#). *Нормативні:* [основні договори ООН](#); [Європейська конвенція](#); [Конвенція про права дитини](#).

2.7. Тема 7. Право міжнародних договорів (2 години)

Навчальна мета. Знати стадії укладення, умови дійсності, правила тлумачення, зміну, припинення і зупинення дії договорів; вміти складати структурні елементи договору та застосовувати Віденську конвенцію 1969 р.

Питання для обговорення: 1) поняття і види договорів; 2) стадії укладення; 3) тлумачення; 4) недійсність; 5) припинення й зупинення дії.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Складіть преамбулу і заключні положення двостороннього договору про правничу співпрацю. *Порада:* передбачте набрання чинності, строк, зміни, припинення та мови. **Зразок:** «Цей Договір набирає чинності на тридцятий день після одержання останнього письмового повідомлення про виконання сторонами внутрішньодержавних процедур».
- 2) Застосуйте загальне правило тлумачення зі ст. 31 до спірного терміна. *Порада:* рухайтесь від звичайного значення до контексту, об'єкта й мети.
- 3) Відмежуйте нікчемність договору від підстав оспорування його дійсності.
- 4) Визначте законний спосіб припинення договору за заданою зміною обставин.

Ресурси: Віденська конвенція 1969 р.; UN Treaty Collection; Закон України «Про міжнародні договори України».

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Повноваження на укладення договору.
- 2) Автентифікація тексту.
- 3) Ратифікація в Україні.
- 4) Тлумачення міжнародних договорів.
- 5) Істотне порушення договору.

Приклади тестових завдань.

- 1) Загальне правило тлумачення містить стаття: а) 18; б) 31; в) 46; г) 64 Віденської конвенції. *Правильна відповідь: б.*
- 2) Суперечність договору чинній нормі *jus cogens* має наслідком: а) нікчемність; б) автоматичну ратифікацію; в) застереження; г) реєстрацію. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Депозитарій: а) вирішує всі спори; б) виконує визначені договором функції зберігання й повідомлення; в) змінює текст; г) замінює сторони. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. *Повний текст.* *Додаткові:* [UN Audiovisual Library: Vienna Convention](#). *Нормативні:* Віденська конвенція 1969 р.; Закон України «Про міжнародні договори України».

2.8. Тема 8. правонаступництво у міжнародному публічному праві (2 години)

Навчальна мета. Знати підстави та об'єкти правонаступництва держав, особливості переходу договорів, власності, архівів, боргів і членства в організаціях; вміти кваліфікувати тип правонаступництва й визначати його наслідки.

Питання для обговорення: 1) поняття і підстави; 2) правонаступництво щодо договорів; 3) власність, архіви й борги; 4) розпад та об'єднання держав; 5) членство в міжнародних організаціях.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Порівняйте предмет і ключові правила Віденських конвенцій 1978 та 1983 рр. *Порада:* створіть таблицю «об'єкт — правило — виняток». **Зразок:** Конвенція 1978 р. стосується договорів, а Конвенція 1983 р. — державної власності, архівів і боргів; тому перехід архівного фонду аналізують за другою, а не першою конвенцією.
- 2) Визначте наслідки відокремлення частини території для двостороннього договору.
- 3) Розподіліть умовні активи, архіви й борги між державами-наступниками та обґрунтуйте критерій.
- 4) Підготуйте правову позицію щодо продовження або нового оформлення членства в міжнародній організації.

Ресурси: тексти Віденських конвенцій 1978 і 1983 рр.; UN Treaty Collection; Закон України «Про правонаступництво України».

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Теорія «чистої дошки».
- 2) Континуїтет держави.
- 3) Правонаступництво після розпаду СРСР.
- 4) Державні архіви як об'єкт правонаступництва.
- 5) Борги держав-попередниць.

Приклади тестових завдань.

- 1) Конвенція 1978 р. регулює правонаступництво щодо: а) договорів; б) дипломатичних імунітетів; в) морських зон; г) кримінальних вироків. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Конвенція 1983 р. охоплює: а) лише кордони; б) власність, архіви й борги; в) права людини; г) повітряні перевезення. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Правонаступництво означає заміну однієї держави іншою у: а) несенні відповідальності за міжнародні відносини території; б) приватному контракті; в) складі суду; г) дипломатичному протоколі. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. *Повний текст.* *Додаткові:* [UN Audiovisual Library: Succession in respect of treaties](#). *Нормативні:* Віденська конвенція 1978 р.; Віденська конвенція 1983 р.; Закон України «Про правонаступництво України».

2.9. Тема 9. Дипломатичне та консульське право (2 години)

Навчальна мета. Знати функції, класи, порядок призначення, привілеї та імунітети дипломатичних представництв і консульських установ; вміти оцінювати межі недоторканності та правові наслідки оголошення *persona non grata*.

Питання для обговорення: 1) дипломатичні функції; 2) агреман і акредитація; 3) привілеї та імунітети; 4) *persona non grata*; 5) консульські функції й відмінності статусу.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Розв'яжіть казус про дипломата, оголошеного *persona non grata*. *Порада:* відокремте право держави перебування на оголошення від питання затримання. **Зразок:** держава перебування може без пояснення мотивів вимагати відкликання; до припинення імунітету особиста недоторканність зберігається, тому примусове затримання лише через оголошення є неправомірним.
- 2) Порівняйте дипломатичний і консульський імунітети в таблиці.
- 3) Складіть алгоритм призначення глави дипломатичного представництва.
- 4) Визначте допустимі дії консульської установи після затримання громадянина держави, яку вона представляє.

Ресурси: Віденські конвенції 1961 і 1963 рр.; Закон України «Про дипломатичну службу»; офіційні сторінки МЗС України.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Дипломатична недоторканність.
- 2) Відмова від імунітету.
- 3) Дипломатичний корпус.
- 4) Консульська допомога затриманим.
- 5) Спеціальні місії.

Приклади тестових завдань.

- 1) Агреман запитується щодо: а) глави дипломатичного представництва; б) кожного туриста; в) судді МКС; г) працівника ООН. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Держава перебування може оголосити дипломата *persona non grata*: а) лише за вироком; б) без обов'язку пояснювати рішення; в) лише за згодою ООН; г) ніколи. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Консульський імунітет переважно має характер: а) абсолютний; б) функціональний; в) територіальний; г) договірно необов'язковий. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. *Повний текст.* *Додаткові:* [UN Audiovisual Library: Diplomatic Relations](#). *Нормативні:* Віденська конвенція 1961 р.; Віденська конвенція 1963 р.; Закон України «Про дипломатичну службу».

2.10. Тема 10. Відповідальність у міжнародному праві (2 години)

Навчальна мета. Знати елементи міжнародно-протиправного діяння, правила атрибуції, обставини, що виключають протиправність, і форми відшкодування; вміти кваліфікувати порушення та визначати його правові наслідки.

Питання для обговорення: 1) підстави відповідальності; 2) атрибуція поведінки; 3) обставини, що виключають протиправність; 4) реституція, компенсація, сатисфакція; 5) відповідальність міжнародних організацій та фізичних осіб.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Кваліфікуйте казус про орган держави, який порушив міжнародне зобов'язання, і визначте форму репарації. *Порада:* застосуйте послідовність «атрибуція — порушення — виключення — наслідки». **Зразок:** дія органу при виконанні владних функцій атрибутується державі; відсутність згоди чи форс-мажору означає протиправність; первинно розглядається реституція, а за її неможливості — компенсація.
- 2) Відрізнити форс-мажор, стан лиха й стан необхідності на трьох прикладах.
- 3) Розрахуйте структуру матеріальної та моральної шкоди без вигаданих сум.
- 4) Визначте, чи може поведінка приватної групи бути атрибутована державі.

Ресурси: Статті Комісії міжнародного права 2001 р. з коментарями; релевантна практика Міжнародного Суду ООН.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Атрибуція поведінки державі.
- 2) Контрзаходи.
- 3) Реституція та компенсація.
- 4) Відповідальність міжнародних організацій.
- 5) Серйозні порушення імперативних норм.

Приклади тестових завдань.

- 1) Міжнародно-протиправне діяння потребує: а) атрибуції та порушення зобов'язання; б) лише шкоди; в) лише умислу; г) рішення МКС. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Відновлення становища, що існувало до порушення, є: а) сатисфакцією; б) реституцією; в) реторсією; г) денонсацією. *Правильна відповідь: б.*
- 3) До обставин, що виключають протиправність, належить: а) форс-мажор; б) незнання права; в) зміна уряду; г) брак голосів. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. *Повний текст.* *Додаткові:* [ILC. Draft articles with commentaries](#). *Нормативні:* [Статті про відповідальність держав 2001 р.](#); [Статті про відповідальність міжнародних організацій](#).

2.11. Тема 11. Право міжнародних організацій (2 години)

Навчальна мета. Знати ознаки, види, компетенцію і порядок ухвалення рішень міжнародних організацій, структуру ООН; вміти тлумачити установчий акт і порівнювати повноваження органів.

Питання для обговорення: 1) поняття та класифікація організацій; 2) міжнародні конференції; 3) членство й компетенція; 4) способи ухвалення рішень; 5) головні органи та спеціалізовані установи ООН.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Порівняйте Генеральну Асамблею та Раду Безпеки ООН за складом, компетенцією, голосуванням і юридичним значенням рішень. *Порада:* посилайтеся на конкретні глави Статуту. **Зразок:** Генеральна Асамблея має універсальне представництво й переважно рекомендаційні повноваження; Рада Безпеки несе головну відповідальність за мир і може ухвалювати обов'язкові рішення в межах Статуту.
- 2) Визначте, чи діяв орган організації в межах наданої компетенції.
- 3) Змодельуйте голосування Ради Безпеки з процедурного та непроцедурного питання.
- 4) Розробіть регламент короткої міжнародної конференції.

Ресурси: Статут ООН; офіційні сторінки органів ООН; установчі акти спеціалізованих установ.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Юридична особистість міжнародних організацій.
- 2) Право вето в Раді Безпеки.
- 3) Спеціалізовані установи ООН.
- 4) Консенсус у міжнародних органах.
- 5) Міжнародні неурядові організації.

Приклади тестових завдань.

- 1) До головних органів ООН належить: а) Міжнародний Суд; б) Інтерпол; в) НАТО; г) МКС. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Головну відповідальність за підтримання міжнародного миру несе: а) ЕКОСОП; б) Рада

Безпеки; в) Секретаріат; г) ЮНЕСКО.

Правильна відповідь: б.

- 3) Установчий акт міжнародної організації визначає насамперед її: а) компетенцію; б) державну територію; в) громадянство; г) приватну власність.

Правильна відповідь: а.

Рекомендовані джерела. *Основні:* Перепьолкін С. М. та ін. *Міжнародне публічне право*. Т. 1. Дніпро, 2025. [Повний текст](#). *Додаткові:* Karjalainen et al. (2022). [DOI](#). *Нормативні:* [Статут ООН](#); [офіційні сторінки головних органів ООН](#).

2.12. Тема 12. Право міжнародної безпеки (2 години)

Навчальна мета. Знати універсальну й регіональні системи колективної безпеки та мирні засоби вирішення міжнародних спорів; вміти добирати процедуру врегулювання і моделювати посередництво.

Питання для обговорення: 1) міжнародний спір і ситуація; 2) переговори, розслідування, примирення й посередництво; 3) арбітраж і суд; 4) колективна безпека ООН; 5) роль ОБСЄ та НАТО.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Змодельуйте посередництво у спорі про транскордонний ресурс. *Порада:* сформулюйте мандат, інтереси, порядок зустрічей і варіанти угоди. **Зразок:** посередник не ухвалює обов'язкового рішення, а за згодою сторін пропонує процедуру й пакет взаємоприйнятних заходів, зокрема спільний моніторинг.
- 2) Оберіть між переговорами, примиренням, арбітражем і судом для чотирьох ситуацій.
- 3) Складіть проект арбітражного компромісу з чітким предметом спору.
- 4) Порівняйте універсальну й регіональну колективну безпеку.

Ресурси: глави VI–VIII Статуту ООН; Гаазькі конвенції про мирне вирішення спорів; офіційні ресурси ОБСЄ та НАТО.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Переговори як основний мирний засіб.
- 2) Міжнародне посередництво.
- 3) Міжнародний арбітраж.
- 4) Колективна безпека ООН.
- 5) Регіональні угоди за главою VIII Статуту ООН.

Приклади тестових завдань.

- 1) Посередник: а) сприяє виробленню угоди; б) завжди постановляє обов'язковий вирок; в) замінює Раду Безпеки; г) ратифікує договір. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Судове рішення відрізняється від переговорів тим, що: а) не має правових наслідків; б) є обов'язковим для сторін відповідної справи; в) не застосовує право; г) проводиться таємно завжди. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Перелік мирних засобів закріплює стаття: а) 33; б) 41; в) 51; г) 103 Статуту ООН. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. [Повний текст](#). *Додаткові:* [UN Peacemaker](#). *Нормативні:* [Статут ООН](#); [Гаазькі конвенції та модельні правила](#); [офіційний ресурс ОБСЄ](#); [Північноатлантичний договір](#).

2.13. Тема 13. Міжнародне право охорони здоров'я (2 години)

Навчальна мета. Знати правовий статус ВООЗ, принципи, суб'єктів і джерела міжнародного права охорони здоров'я, Міжнародні медико-санітарні правила та основи біоетики; вміти оцінювати пропорційність транскордонних санітарних заходів.

Питання для обговорення: 1) поняття й система галузі; 2) статус ВООЗ; 3) Міжнародні медико-санітарні правила; 4) пандемії та міжнародні обов'язки; 5) біоетика.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Оцініть законність тимчасового обмеження міжнародного руху через загрозу здоров'ю. *Порада:* перевірте наукову обґрунтованість, пропорційність і повідомлення ВООЗ. **Зразок:** захід, що істотно перешкоджає міжнародному руху, потребує належного обґрунтування; держава має довести відповідність ризику та виконати інформаційні обов'язки за ММСП.
- 2) Складіть алгоритм повідомлення про подію, що може становити надзвичайну ситуацію міжнародного значення.
- 3) Визначте компетенцію ВООЗ у заданому сценарії.
- 4) Застосуйте принципи біоетики до транскордонного медичного дослідження.

Ресурси: Статут ВООЗ; ММСП (2005); офіційні документи ВООЗ; Загальна декларація про біоетику та права людини ЮНЕСКО.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Нормотворчі повноваження ВООЗ.
- 2) ММСП і державний суверенітет.
- 3) Міжнародна готовність до пандемій.
- 4) Біоетика та права людини.
- 5) Міжнародне співробітництво у сфері охорони здоров'я.

Приклади тестових завдань.

- 1) ММСП (2005) ухвалено в межах: а) ВООЗ; б) СОТ; в) МКС; г) ОБСЄ. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Основна мета ММСП полягає в: а) регулюванні медичних дипломів; б) запобіганні міжнародному поширенню хвороб із мінімізацією зайвих перешкод руху й торгівлі; в) створенні армії; г) встановленні податків. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Міжнародно-правовим установчим актом ВООЗ є: а) Конституція ВООЗ; б) Римський статут; в) Статут Ради Європи; г) Чиказька конвенція. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* González Hauck et al. (2024), тематичні розділи про спеціальні режими. DOI. *Додаткові:* WHO: International Health Regulations. *Нормативні:* Constitution of the WHO; International Health Regulations (2005); UNESCO Universal Declaration on Bioethics and Human Rights.

2.14. Тема 14. Міжнародне право у період збройних конфліктів (2 години)

Навчальна мета. Знати класифікацію конфліктів, статус учасників, принципи розрізнення, пропорційності й запобіжних заходів, захист жертв війни та обмеження засобів і методів; вміти кваліфікувати епізод за міжнародним гуманітарним правом.

Питання для обговорення: 1) міжнародні й неміжнародні конфлікти; 2) Гаазьке та Женевське право; 3) комбатанти, цивільні й військовополонені; 4) заборонені методи та засоби; 5) захист культурних цінностей.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Кваліфікуйте удар по об'єкту подвійного призначення. *Порада:* послідовно встановіть військову ціль, очікувану перевагу, побічну шкоду й запобіжні заходи. **Зразок:** цивільне використання саме по собі не виключає статусу військової цілі, але сумнів тлумачиться на користь цивільного призначення; навіть законна ціль не дозволяє непропорційної побічної шкоди.
- 2) Визначте статус захопленої особи за набором фактів.
- 3) Оцініть законність обраного засобу або методу ведення війни.
- 4) Складіть пам'ятку захисту поранених, медичного персоналу й культурних цінностей.

Ресурси: Женевські конвенції 1949 р. і Додаткові протоколи; база МКЧХ; Гаазька конвенція 1954 р.; Римський статут.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Принцип розрізнення.
- 2) Пропорційність у нападі.
- 3) Статус військовополоненого.
- 4) Захист медичного персоналу.
- 5) Заборонені засоби ведення війни.
- 6) Захист культурних цінностей.

Приклади тестових завдань.

- 1) МГП застосовується: а) лише після оголошення війни; б) за наявності збройного конфлікту; в) лише за рішенням МКС; г) лише до держав ООН. *Правильна відповідь: б.*
- 2) Принцип розрізнення вимагає відрізняти: а) громадян і іноземців; б) цивільних осіб і комбатантів, цивільні об'єкти й військові цілі; в) офіцерів і солдатів; г) договори й звичаї. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Військовополонений: а) може бути покараний лише за участь у законних бойових діях; б) користується захистом III Женевської конвенції; в) не має прав; г) автоматично є найманцем. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Melzer, N. (2019). *International humanitarian law: A comprehensive introduction*. ICRC. [Full text](#). *Додаткові:* Clapham, A. (2021). *War*. Oxford University Press. [DOI](#). *Нормативні:* [договори МГП](#); [звичаєве МГП](#); [Римський статут](#).

2.15. Тема 15. Міжнародне кримінальне право (2 години)

Навчальна мета. Знати склади основних міжнародних злочинів, юрисдикцію МКС, форми міжнародної правової допомоги, екстрадицію та роль Інтерполу; вміти відмежовувати міжнародні злочини від злочинів міжнародного характеру й будувати алгоритм співробітництва.

Питання для обговорення: 1) геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини, агресія; 2) Римський статут і МКС; 3) Нюрнберзький і Токійський трибунали; 4) екстрадиція та передача засуджених; 5) Інтерпол і взаємодія України з МКС.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Складіть алгоритм екстрадиції за запитом іноземної держави. *Порада:* перевірте договірну основу, компетентний орган, подвійну караність, підстави відмови й гарантії прав. **Зразок:** після одержання запиту компетентний орган перевіряє його форму й матеріали, наявність договору або взаємності, подвійну караність та обов'язкові/факультативні підстави відмови; рішення підлягає судовому контролю.
- 2) Кваліфікуйте описані діяння за чотирма категоріями злочинів Римського статуту.
- 3) Застосуйте принцип комплементарності до конкуренції національного розслідування і МКС.
- 4) Відрізнити екстрадицію, передачу МКС і передачу засудженої особи.

Ресурси: Римський статут; Європейська конвенція про видачу правопорушників; КПК України; офіційні ресурси МКС та Інтерполу.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Принцип комплементарності МКС.
- 2) Злочин геноциду.
- 3) Злочини проти людяності.
- 4) Воєнні злочини.
- 5) Злочин агресії.
- 6) Канали міжнародної правової допомоги.

Приклади тестових завдань.

- 1) До юрисдикції МКС належить: а) піратство як окрема статутна категорія; б) геноцид; в) будь-яка крадіжка; г) податковий спір. *Правильна відповідь: б.*
- 2) Комплементарність означає, що МКС: а) завжди замінює національні суди; б) доповнює національні системи кримінальної юстиції; в) розглядає цивільні позови; г) є органом ООН. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Подвійна караність у контексті екстрадиції означає: а) подвійне покарання; б) кримінальну караність діяння в обох державах; в) два запити; г) два вироки. *Правильна відповідь: б.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. [Повний текст](#). *Додаткові:* Веселов М. Ю., Теличко О. А., Анзіна В. В. Еволюція міжнародної кримінальної відповідальності як гарантія дотримання норм міжнародного гуманітарного права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 3, ч. 3. С. 370–375. [DOI](#). *Нормативні:* [Римський статут](#); [КПК України](#); [Європейська конвенція про видачу правопорупників](#).

3. Практичні заняття: заочна форма навчання

Через відведені силабусом 8 годин зміст згруповано у чотири інтегровані двогодинні заняття. Усі п'ятнадцять програмних тем опрацьовуються також у межах самостійної роботи; інтеграція не змінює їх змісту.

3.1. Заняття 1. Основи системи міжнародного права (теми 1–4; 2 години)

Навчальна мета. Знати поняття, джерела, принципи та суб'єктів міжнародного права; вміти встановлювати джерело норми, співвідносити її з принципами й визначати правосуб'єктність учасника.

Питання для обговорення: 1) особливості міжнародного права; 2) джерела за ст. 38; 3) основні принципи; 4) держави та організації як суб'єкти; 5) взаємодія міжнародного й національного права.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Побудуйте карту правового аналізу: «факт — суб'єкт — джерело — принцип — висновок». *Порада:* кожному ланку підтверджуйте нормою. **Зразок:** укладення угоди двома державами: суб'єкти — держави; джерело — договір; принцип — *pacta sunt servanda*; висновок — чинний договір має виконуватися добросовісно.
- 2) Класифікуйте п'ять документів як договір, звичай, акт «м'якого права» або допоміжний засіб.
- 3) Оцініть гіпотетичне втручання у внутрішні справи держави.
- 4) Визначте правосуб'єктність міжнародної організації за її установчим актом.

Ресурси: матеріали денних тем 1–4; Статут ООН; Статут Міжнародного Суду; Віденська конвенція 1969 р.; Конституція України.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Монізм і дуалізм.
- 2) Джерела міжнародного права.
- 3) *Jus cogens*.
- 4) Суверенітет держави.
- 5) Правосуб'єктність міжнародних організацій.

Приклади тестових завдань.

- 1) Стаття 38 Статуту Міжнародного Суду стосується: а) джерел, які застосовує Суд; б) бюджету ООН; в) кордонів; г) екстрадиції. *Правильна відповідь: а.*

- 2) *Pacta sunt servanda* означає: а) договори мають виконуватися добросовісно; б) кордони скасовуються; в) спори не вирішуються; г) імунітет необмежений. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Суверенна рівність є: а) основним принципом; б) видом покарання; в) формою договору; г) судовим доказом. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. [Повний текст](#). *Додаткові:* González Nauck et al. (2024). [DOI](#). *Нормативні:* [Статут ООН](#); Статут Міжнародного Суду; Конституція України.

3.2. Заняття 2. Територія, права людини, договори і правонаступництво (теми 5–8; 2 години)

Навчальна мета. Знати режими просторів, механізми захисту прав людини, право договорів і правонаступництва; вміти комплексно застосовувати просторові, договірні та правозахисні норми.

Питання для обговорення: 1) морські простори; 2) ЄСПЛ; 3) укладення й тлумачення договорів; 4) правонаступництво; 5) зв'язок територіальних змін із договірними зобов'язаннями.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Вирішіть комплексний казус про зміну контролю над територією, чинність договору та права людини. *Порада:* не змішуйте юрисдикцію, суверенітет і правонаступництво. **Зразок:** спочатку встановлюється територіальна або екстратериторіальна юрисдикція для цілей прав людини; окремо — титул на територію; далі — доля договору за правилами правонаступництва.
- 2) Визначте правомірність проходу судна територіальним морем.
- 3) Застосуйте ст. 31 Віденської конвенції до неоднозначної договірної норми.
- 4) Складіть коротку заяву про порушення одного права за Європейською конвенцією.

Ресурси: матеріали денних тем 5–8; UNCLOS; Європейська конвенція; Віденські конвенції 1969, 1978 і 1983 рр.; HUDOC.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) Мирний прохід.
- 2) Прийнятність заяви до ЄСПЛ.
- 3) Тлумачення договорів.
- 4) Правонаступництво щодо договорів.
- 5) Захист прав людини при територіальних змінах.

Приклади тестових завдань.

- 1) Територіальне море може простягатися до: а) 12 морських миль; б) 200 км; в) 3 км; г) 500 миль. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Контекст, об'єкт і мета договору використовуються під час: а) тлумачення; б) екстрадиції; в) демаркації; г) акредитації. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Остаточне національне рішення важливе для перевірки: а) прийнятності заяви до ЄСПЛ; б) державності; в) морської зони; г) дипломатичного рангу. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Войціховський А. В. *Міжнародне право*. Харків, 2020. [Повний текст](#). *Додаткові:* Alston (2025). [Open access](#). *Нормативні:* [UNCLOS](#); [Європейська конвенція](#); [Віденські конвенції 1969, 1978 і 1983 рр.](#)

3.3. Заняття 3. Дипломатичні відносини, відповідальність, організації та безпека (теми 9–12; 2 години)

Навчальна мета. Знати дипломатичні й консульські імунітети, право відповідальності, компетенцію ООН і мирні засоби вирішення спорів; вміти визначати порушення, його наслідки та

належний інституційний спосіб реагування.

Питання для обговорення: 1) дипломатичні імунітети; 2) елементи відповідальності; 3) форми відшкодування; 4) ООН та її органи; 5) мирне вирішення спорів.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Проаналізуйте затримання дипломатичного агента та реакцію держав. *Порада:* окремо визначте первинне порушення, атрибуцію і репарацію. **Зразок:** затримання порушує особисту недоторканність; дія поліції атрибутується державі; належні наслідки можуть включати припинення порушення, запевнення щодо неповторення та сатисфакцію.
- 2) Порівняйте повноваження Генеральної Асамблеї й Ради Безпеки у кризі.
- 3) Доберіть мирний засіб до трьох видів міждержавних спорів.
- 4) Кваліфікуйте обставину, що потенційно виключає протиправність.

Ресурси: матеріали денних тем 9–12; Віденські конвенції 1961 і 1963 рр.; Статут ООН; Статті КМП 2001 р.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) *Persona non grata*.
- 2) Атрибуція дій органів держави.
- 3) Форми репарації.
- 4) Рада Безпеки ООН.
- 5) Міжнародне посередництво.

Приклади тестових завдань.

- 1) Особиста недоторканність дипломатичного агента передбачає: а) заборону арешту або затримання; б) право змінювати закони; в) необмежену територію; г) право голосу в ООН. *Правильна відповідь: а.*
- 2) Сатисфакція відшкодовує переважно: а) нематеріальну шкоду; б) лише митні платежі; в) територію; г) членські внески. *Правильна відповідь: а.*
- 3) Переговори є: а) мирним засобом; б) формою санкції; в) видом імунітету; г) міжнародним злочином. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Перепьолкін С. М. та ін. *Міжнародне публічне право.* Т. 1. Дніпро, 2025. [Повний текст](#). *Додаткові:* [коментарі КМП до статей 2001 р.](#) *Нормативні:* [Статут ООН](#); Віденські конвенції 1961 і 1963 рр.; Статті про відповідальність держав.

3.4. Заняття 4. Охорона здоров'я, збройні конфлікти та міжнародні злочини (теми 13–15; 2 години)

Навчальна мета. Знати міжнародні правила охорони здоров'я, класифікацію конфліктів, захист осіб і об'єктів, склади міжнародних злочинів і механізми співробітництва; вміти розмежовувати режими міжнародного права прав людини, МГП та міжнародного кримінального права.

Питання для обговорення: 1) ВООЗ і ММСП; 2) класифікація конфліктів; 3) розрізнення і пропорційність; 4) міжнародні злочини; 5) МКС, екстрадиція та Інтерпол.

Практичні завдання та методичні поради.

- 1) Складіть таблицю правової кваліфікації складного кризового епізоду за трьома режимами. *Порада:* для кожного режиму окремо визначте умови застосування. **Зразок:** санітарний захід оцінюється за ММСП і правами людини; напад у зв'язку зі збройним конфліктом — за МГП; індивідуальна кримінальна відповідальність потребує ознак конкретного злочину Римського статуту.
- 2) Оцініть пропорційність нападу на об'єкт подвійного призначення.
- 3) Визначте елементи одного міжнародного злочину.

- 4) Побудуйте алгоритм співробітництва України з іноземною державою або МКС щодо передачі особи.

Ресурси: матеріали денних тем 13–15; ММСП; Женевські конвенції; звичаєва база МКЧХ; Римський статут; КПК України.

Теми доповідей / рефератів.

- 1) ММСП і права людини.
- 2) Класифікація збройних конфліктів.
- 3) Воєнні злочини.
- 4) Комплементарність МКС.
- 5) Екстрадиція та передача МКС.

Приклади тестових завдань.

- 1) Норми МГП застосовуються до: а) збройного конфлікту; б) будь-якого господарського спору; в) виборів; г) спадкування. *Правильна відповідь: а.*
- 2) МКС притягує до відповідальності: а) держави; б) фізичних осіб; в) міжнародні організації; г) суди. *Правильна відповідь: б.*
- 3) Заходи охорони здоров'я за ММСП мають уникати: а) зайвого втручання в міжнародний рух і торгівлю; б) повідомлення ВООЗ; в) наукових доказів; г) співпраці. *Правильна відповідь: а.*

Рекомендовані джерела. *Основні:* Melzer (2019). [Full text](#). *Додаткові:* Веселов М. Ю., Теличко О. А., Анзіна В. В. (2026). [DOI](#). *Нормативні:* [ММСП](#); [Женевські конвенції](#); [Римський статут](#); [КПК України](#).

4. Самостійна робота

4.1. Загальні методичні вказівки

Самостійна робота охоплює опрацювання лекцій, першоджерел і практики, підготовку до занять та виконання тематичних завдань. Результат подається у формі аналітичної записки, таблиці, схеми, проєкту документа або презентації; рекомендований обсяг письмової роботи за темою — 2–4 сторінки. Кожен висновок має спиратися на конкретну норму, рішення чи наукове джерело. Обов'язкові реквізити: тема, автор, факти/питання, джерела, аналіз, висновок, дата перевірки електронних ресурсів.

За вибором здобувача тематичні завдання можуть бути замінені одним із рівноцінних видів роботи:

1. підготовка тез за правовою тематикою, релевантною освітньому компоненту, та направлення їх для участі у всеукраїнській або міжнародній конференції, конгресі чи круглому столі. Публікація тез у збірнику або лист оргкомітету про прийняття матеріалу є підставою для максимальної оцінки за самостійну роботу: 10 балів для денної та 20 балів для заочної форми;
2. успішне проходження релевантного онлайн-курсу на платформі масових відкритих онлайн-курсів. Іменний сертифікат, прикріплений до дистанційного курсу, оцінюється максимальною кількістю балів: 10 для денної та 20 для заочної форми.

Рекомендовані курси із силабуса: [«Європейський механізм захисту прав людини»](#); [«Угода про асоціацію Україна–ЄС»](#); [International Law in Action: Investigating and Prosecuting International Crimes](#); [International Humanitarian Law in Theory and Practice](#); [Introduction to International Criminal Law](#); [International Law in Action](#); [Children's Human Rights](#); курси програми [HELP](#) Ради Європи. Перед реєстрацією здобувач узгоджує релевантність і доступність сертифіката з викладачем.

4.2. Тематичні завдання

- Тема 1.** Скласти глосарій із 15 базових понять і концептуальну карту системи міжнародного права. Порада: визначення перевіряти за підручником і першоджерелом, не копіювати без пояснення. *Денна форма — 6 год; заочна — 9 год.*
- Тема 2.** Підготувати досє одного міжнародного договору: текст, депозитарний статус, застереження, чинність для України. Порада: використовувати UN Treaty Collection і базу Верховної Ради. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 3.** Побудувати таблицю основних принципів: джерело, юридичний зміст, типовий приклад порушення, засіб реагування. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 4.** Написати висновок про міжнародну правосуб'єктність одного нетипового учасника. Порада: не прирівнювати участь у відносинах до повної державної правосуб'єктності. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 5.** Намалювати схему морських зон і розв'язати один казус про юрисдикцію прибережної держави. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 6.** Проаналізувати одне рішення ЄСПЛ за структурою «факти — право — прийнятність — оцінка Суду — значення». *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 7.** Скласти проєкт п'яти заключних статей міжнародного договору та пояснювальну записку до них. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 8.** Розробити порівняльну таблицю правонаступництва щодо договорів, власності, архівів і боргів. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 9.** Підготувати пам'ятку про дипломатичні й консульські привілеї та імунітети з посиланнями на статті конвенцій. *Денна форма — 6 год; заочна — 9 год.*
- Тема 10.** Розв'язати казус за Статтями КМП 2001 р., послідовно встановивши атрибуцію, порушення, виключення протиправності та репарацію. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 11.** Створити органограму ООН із коротким описом компетенції шести головних органів. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 12.** Скласти порівняльну таблицю мирних засобів вирішення спорів за роллю третьої сторони та обов'язковістю результату. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 13.** Підготувати аналітичну записку про застосування ММСП до змодельованої транскордонної загрози здоров'ю. *Денна форма — 7 год; заочна — 10 год.*
- Тема 14.** Провести правову кваліфікацію навчального епізоду збройного конфлікту за принципами розрізнення, пропорційності й запобіжних заходів. *Денна форма — 7 год; заочна — 9 год.*
- Тема 15.** Побудувати порівняльну матрицю складів геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів і агресії та алгоритм екстрадиції. *Денна форма — 6 год; заочна — 9 год.*

Разом: денна форма — 102 год; заочна форма — 146 год.

4.3. Критерії оцінювання самостійної роботи

Для денної форми сумарний максимум становить 10 балів, для заочної — 20 балів. Оцінка визначається за чотирма критеріями: правильність і повнота правового аналізу — 40%; використання релевантних першоджерел — 25%; самостійність, логіка й аргументованість — 25%; оформлення та дотримання строку — 10%. Підсумковий відсоток множиться на 10 або 20 відповідно. Робота з неправдивими посиланнями, сфабрикованими даними або недоброчесними запозиченнями не зараховується. Право на максимальний бал за тези чи сертифікат виникає лише після перевірки автентичності підтвердного документа і релевантності тематиці компонента.

5. Індивідуально-консультативна робота: модульна контрольна робота

5.1. Методичні вказівки

МКР виконується в межах 18 годин для кожної форми навчання. Письмовий варіант містить два теоретичні питання й один практичний казус. Рекомендований обсяг — 8–12 сторінок без додатків. Теоретична відповідь повинна містити поняття, нормативну основу, основні підходи та стислий висновок. Казус розв'язується за алгоритмом: юридично значущі факти; питання; застосовні джерела; тлумачення й застосування норм; аргументи сторін; мотивований висновок. Посилання на чинні тексти є обов'язковими.

Як пріоритетний аналог МКР здобувач може обрати погоджений із викладачем масовий відкритий онлайн-курс, релевантний темам компонента. Успішне завершення підтверджується сертифікатом з ім'ям і прізвищем здобувача, прикріпленим до дистанційного курсу. Перевірений сертифікат оцінюється в 10 балів незалежно від форми навчання.

5.2. Варіанти комплексних завдань

Варіант 1. 1) Джерела міжнародного права та їх співвідношення. 2) Суб'єкти міжнародного права й обсяг їх правосуб'єктності. 3) Держава А підтримала озброєну групу на території держави Б, передавши обладнання та фінансування. Визначте застосовні принципи, можливу атрибуцію поведінки та міжнародно-правові наслідки. *Порада:* не робіть висновку про атрибуцію лише з факту фінансування; розгляньте окремо невторчання, заборону сили та відповідальність.

Варіант 2. 1) Право міжнародних договорів: укладення, тлумачення, недійсність і припинення. 2) правонаступництво держав. 3) Після відокремлення частини території виник спір щодо чинності екологічного договору, архівів і частини державного боргу. Запропонуйте правову кваліфікацію кожного об'єкта. *Порада:* застосовуйте до різних об'єктів відповідні конвенції та не переносьте автоматично одне правило на всі об'єкти.

Варіант 3. 1) Міжнародні стандарти та механізми захисту прав людини. 2) Дипломатичні й консульські привілеї та імунітети. 3) Дипломатичного агента затримано після дорожньої події, а його приміщення обшукано. Визначте порушення, можливі законні дії держави перебування та способи реагування. *Порада:* відмежуйте імунітет від юрисдикції, особисту недоторканність і можливість оголошення *persona non grata*.

Варіант 4. 1) Право міжнародних організацій і система ООН. 2) Право міжнародної безпеки та мирні засоби вирішення спорів. 3) Дві держави сперечаються щодо використання міжнародної річки; переговори зайшли в глухий кут. Оберіть подальший засіб врегулювання, сформулюйте його мандат і поясніть юридичне значення результату. *Порада:* урахуйте згоду сторін і відмінність між рекомендаційними та обов'язковими результатами.

Варіант 5. 1) Міжнародне гуманітарне право: сфера застосування, особи й об'єкти під захистом. 2) Міжнародне кримінальне право та юрисдикція МКС. 3) Під час збройного конфлікту здійснено удар по лікарні, яку одна сторона вважає використаною у військових цілях. Побудуйте алгоритм перевірки законності нападу й можливої індивідуальної кримінальної відповідальності. *Порада:* не презюмуйте втрату захисту; перевірте факти, попередження, військову необхідність, пропорційність, умисел і контекстуальні елементи злочину.

5.3. Критерії оцінювання МКР

Максимум для денної та заочної форм — 10 балів. Теоретичне питання 1 оцінюється до 2,5 бала, питання 2 — до 2,5 бала, казус — до 5 балів. У межах казусу оцінюються: визначення фактів і питань — 1 бал; добір чинних норм — 1,5; застосування норм та аргументи — 1,5; чіткий висновок — 1. Технічні недоліки можуть зменшити результат до 1 бала в межах відповідної частини. Неподана або академічно недоброчесна робота — 0 балів. Належний іменний сертифікат

погодженого онлайн-курсу — 10 балів.

6. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Поняття, предмет та ознаки міжнародного публічного права.
2. Функції та система міжнародного права.
3. Теорії співвідношення міжнародного і національного права.
4. Особливості міжнародного нормотворення та примусу.
5. Історичне значення *jus gentium*; дипломатія УНР і ЗУНР.
6. Поняття та класифікація джерел міжнародного права.
7. Стаття 38 Статуту Міжнародного Суду ООН.
8. Міжнародний договір і міжнародний звичай.
9. *Opinio juris* та практика держав.
10. «М'яке» міжнародне право і резолюції міжнародних організацій.
11. Поняття й система основних принципів міжнародного права.
12. Принцип незастосування сили або погрози силою.
13. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.
14. Територіальна цілісність і самовизначення народів.
15. Імперативні норми *jus cogens*.
16. Поняття та види суб'єктів міжнародного права.
17. Держава як первинний суб'єкт; суверенітет і незалежність.
18. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних організацій.
19. Визнання держав і урядів: теорії та види.
20. Специфічні суб'єкти й міжнародна правосуб'єктність індивіда.
21. Види територій у міжнародному праві.
22. Делімітація, демаркація та режим державного кордону.
23. Територіальне море і право мирного проходу.
24. Виключна економічна зона, континентальний шельф і відкрите море.
25. Міжнародно-правові режими повітряного простору та міжнародних річок.
26. Універсальна система міжнародного захисту прав людини.
27. Європейська конвенція та механізм ЄСПЛ.
28. Умови прийнятності індивідуальної заяви до ЄСПЛ.
29. Міжнародна заборона дискримінації, расизму, катувань і апартеїду.
30. Громадянство, біпатризм, безгромадянство і притулок.
31. Поняття, види та структура міжнародного договору.
32. Стадії укладення міжнародних договорів.
33. Ратифікація, застереження та набрання договором чинності.
34. Тлумачення міжнародних договорів.
35. Недійсність, припинення та зупинення дії договору.
36. Поняття і підстави правонаступництва держав.
37. Правонаступництво щодо міжнародних договорів.
38. Правонаступництво щодо державної власності та архівів.
39. Правонаступництво щодо державних боргів.
40. Правонаступництво в міжнародних організаціях.
41. Поняття, джерела та система дипломатичного права.
42. Дипломатичні представництва: склад і функції.
43. Дипломатичні привілеї та імунітети; *persona non grata*.
44. Консульські установи, функції, привілеї та імунітети.
45. Дипломатичне право спеціальних місій і міжнародних організацій.
46. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності.
47. Атрибуція поведінки державі.
48. Обставини, що виключають протиправність.
49. Припинення порушення, реституція, компенсація і сатисфакція.

50. Відповідальність міжнародних організацій та фізичних осіб.
51. Поняття, ознаки й класифікація міжнародних організацій.
52. Міжнародні конференції та способи ухвалення рішень.
53. Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи та членство.
54. Генеральна Асамблея та Рада Безпеки ООН.
55. ЕКОСОР, Міжнародний Суд, Секретаріат та спеціалізовані установи ООН.
56. Поняття міжнародного спору й міжнародної ситуації.
57. Переговори, добрі послуги, посередництво, розслідування і примирення.
58. Міжнародний арбітраж і судові вирішення спорів.
59. Універсальна та регіональна колективна безпека.
60. Роль ОБСЄ та НАТО в міжнародній безпеці.
61. Поняття, принципи і джерела міжнародного права охорони здоров'я.
62. Правовий статус і повноваження ВООЗ.
63. Міжнародні медико-санітарні правила (2005).
64. Міжнародно-правові основи біоетики.
65. Міжнародне співробітництво під час транскордонних загроз здоров'ю.
66. Поняття і класифікація збройних конфліктів.
67. Початок і закінчення воєнних дій та їх правові наслідки.
68. Правовий статус комбатантів, цивільних осіб і військовополонених.
69. Принципи розрізнення, пропорційності та запобіжних заходів.
70. Заборонені засоби й методи ведення війни.
71. Захист поранених, хворих, медичного персоналу та культурних цінностей.
72. Поняття та система міжнародного кримінального права.
73. Геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини і злочин агресії.
74. Римський статут, юрисдикція та принцип комплементарності МКС.
75. Екстрадиція, правова допомога і передача засуджених осіб.
76. Інтерпол, міжнародні трибунали та співробітництво України з МКС.

7. Перелік рекомендованих джерел

Бібліографічний опис україномовних джерел укладено за ДСТУ 8302:2015; іншомовних — за АРА. Для електронних ресурсів наведено пряме посилання та дату звернення 04.09.2026. До переліку не включено російських чи білоруських авторів, видань або матеріалів російською чи білоруською мовами.

7.1. Основні джерела

1. Войціховський А. В. *Міжнародне право : підручник*. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2020. 544 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/9229> (дата звернення: 04.09.2026).
2. Мануїлова К. В., Белогубова О. О. та ін. *Міжнародне публічне право : навч.-метод. посіб. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*. Одеса : Фенікс, 2024. 234 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/91e56041-ea2e-4228-9ca3-b020866849f9/content> (дата звернення: 04.09.2026).
3. Перепьолкін С. М., Трескін Д. О., Філатов В. В., Філяніна Л. А. *Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Т. 1: Основи теорії* / за ред. С. М. Перепьолкіна. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2025. 250 с. URL: <https://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/8261> (дата звернення: 04.09.2026).
4. Бехруз Х. Н., Андрейченко С. С., Грушко М. В. та ін. *Міжнародне публічне право: основи теорії : навч.-метод. посіб.*. Одеса : Юридика, 2023. 252 с. URL: <https://pravo.puet.edu.ua/files/lic2020/np-mpbp-b.pdf> (дата звернення: 04.09.2026).
5. Melzer, N. (2019). *International humanitarian law: A comprehensive introduction* (E. Kuster, Coord.). International Committee of the Red Cross. <https://library.icrc.org/library/docs/DOC/icrc-4231-002>

-2019.pdf

7.2. Додаткові джерела та публікації розробника

1. González Hauck, S., Kunz, R., & Milas, M. (Eds.). (2024). *Public international law: A multi-perspective approach*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003451327>
2. Alston, P. (2025). *International human rights*. New York University School of Law. <https://humanrightstextbook.org/digital-book>
3. Wallace, S., & James, C. (Eds.). (2026). *Open access international human rights law*. University of Leeds Open Books. <https://doi.org/10.63560/ihr189654>
4. Clapham, A. (2021). *War*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/law/9780198810469.001.0001>
5. Karjalainen, K., Tornberg, I., & Pursiainen, A. (Eds.). (2022). *International actors and the formation of laws*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-98351-2>
6. Veselov, M., Rekunenko, T., Pylypiv, R., Khmelevska, N., & Korol, M. (2021). Ensuring the rights and legitimate interests of children as participants in public relations. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 11(1), 365–368. <https://doi.org/10.33543/1101>
7. Веселов М. Ю., Цуркан О. П., Волкова Д. М. Комплексний підхід у забезпеченні поліцією безпеки дорожнього руху: сучасний європейський досвід. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 222–227. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.37> (дата звернення: 04.09.2026).
8. Веселов М. Ю., Пилипів Р. М., Волкова Д. М. Міжнародна практика державного регулювання у сфері азартних ігор. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С. 450–454. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.70> (дата звернення: 04.09.2026).
9. Gurzhii, A. V., Timashov, V. O., & Veselov, M. Yu. (2024). The tariff regulation of railway freight transportation in EU. *Analytical and Comparative Jurisprudence*, (6), 550–554. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.89>
10. Gurzhii, A. V., Gurzhii, T. O., Timashov, V. O., & Veselov, M. Yu. (2025). Legal regulation of gender equality in the USA. *Scientific Perspectives*, 9(63), 988–998. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9\(63\)-988-998](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9(63)-988-998)
11. Veselov, M., Gurzhii, T., Gurzhii, A., & Boychuk, D. (2025). Legal regulation of gender equality in the police forces of EU member states. *National Interests of Ukraine*, 10(15), 514–522. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10\(15\)-514-522](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-10(15)-514-522)
12. Veselov, M. Yu., Gurzhii, T. O., Gurzhii, A. V., & Petrytskyi, A. L. (2025). Legal regulation of gender equality in the EU. *Juris Europensis Scientia*, (4), 203–208. <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2025.34>
13. Веселов М. Ю., Гуржій Т. О., Коваленко В. Л. Статус та роль судового прецеденту в країнах європейського континентального права. *Правовий часопис Донбасу*. 2025. № 4(93). С. 10–16. URL: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2025-93-10-16> (дата звернення: 04.09.2026).
14. Веселов М. Ю., Теличко О. А., Анзіна В. В. Еволюція міжнародної кримінальної відповідальності як гарантія дотримання норм міжнародного гуманітарного права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 3, ч. 3. С. 370–375. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.03.3.51> (дата звернення: 04.09.2026).

7.3. Нормативно-правові акти та офіційні матеріали

1. *Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду ООН* від 26.06.1945. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text> (дата звернення: 04.09.2026).
2. *Vienna Convention on the Law of Treaties*, 23 May 1969. URL: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?chapter=23&clang=_en&mtdsg_no=XXIII-1&src=TREATY (accessed September 4, 2026).
3. *Vienna Convention on Succession of States in Respect of Treaties*, 23 August 1978. URL: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIII-2&chapter=23

- (accessed September 4, 2026).
4. *Vienna Convention on Succession of States in Respect of State Property, Archives and Debts*, 8 April 1983. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/3_3_1983.pdf (accessed September 4, 2026).
 5. *United Nations Convention on the Law of the Sea*, 10 December 1982. URL: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (accessed September 4, 2026).
 6. *Vienna Convention on Diplomatic Relations*, 18 April 1961. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf (accessed September 4, 2026).
 7. *Vienna Convention on Consular Relations*, 24 April 1963. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_2_1963.pdf (accessed September 4, 2026).
 8. *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*. Annex to UN General Assembly Resolution 56/83, 12 December 2001. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/9_6_2001.pdf (accessed September 4, 2026).
 9. *Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*, 4 November 1950. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ENG (accessed September 4, 2026).
 10. *Core International Human Rights Instruments*. OHCHR. URL: <https://www.ohchr.org/en/core-international-human-rights-instruments-and-their-monitoring-bodies> (accessed September 4, 2026).
 11. *Geneva Conventions of 1949 and Additional Protocols*. ICRC Treaty Database. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/treaties-and-states-parties> (accessed September 4, 2026).
 12. *Rome Statute of the International Criminal Court*. Consolidated text. URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-05/Rome-Statute-eng.pdf> (accessed September 4, 2026).
 13. *Constitution of the World Health Organization*. URL: https://apps.who.int/gb/bd/pdf_files/BD_49th-en.pdf (accessed September 4, 2026).
 14. *International Health Regulations (2005)*. World Health Organization. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241580496> (accessed September 4, 2026).
 15. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254P%2F96-P%2F%2F> (дата звернення: 04.09.2026).
 16. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 04.09.2026).
 17. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 № 1543-ІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12> (дата звернення: 04.09.2026).
 18. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 № 1777-ІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 04.09.2026).
 19. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 № 2449-ІІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19> (дата звернення: 04.09.2026).
 20. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-ІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 04.09.2026).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ШІ

Дотримання академічної доброчесності передбачає самостійне виконання навчальних і контрольних завдань, належне посилання на використані джерела інформації, повагу до авторства та результатів інтелектуальної діяльності інших осіб, недопущення списування, обману, фабрикації, фальсифікації, використання недозволеної допомоги та інших порушень академічної доброчесності.

Використання технологій штучного інтелекту в межах освітнього компонента допускається відповідно до 1-го, 2-го та 3-го рівнів:

- ШІ дозволено лише на етапі підготовки (можливе використання для пошуку ідей, планування роботи, аналізу підходів, але не для створення змісту готової роботи);*
- ШІ дозволено для вдосконалення мови та форми (допускається використання для редагування тексту, покращення структури, стилю та мовного оформлення);*
- ШІ дозволено для часткової підтримки змісту (можливе використання окремих функцій ШІ для аналізу, пояснення, генерації окремих елементів роботи за умови критичного опрацювання та перевірки результатів здобувачем освіти).*

У всіх випадках здобувач освіти несе відповідальність за достовірність, самостійність і зміст представленого результату та повинен зазначати факт використання ШІ у випадках, передбачених вимогами до завдання.
